

УДК 338.262

УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДХОДІВ ДО ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Зінченко О.А., д.е.н., проф.

ДВНЗ «Криворізький національний університет»

В статті розглянуто питання удосконалення механізму управління фінансовими результатами з точки зору їх якості з метою підвищення конкурентоспособності підприємства. Представлено алгоритм управління якістю прибутку.

Ключевые слова: фінансові результати, прибуток, якість прибутку, механізм управління.

In the article the question of improvement of mechanism of management financial results is considered from point of account of their quality with the purpose of increase of enterprise competitiveness. The algorithm of management of quality income is offered.

Key words: financial results, profit, profit quality, control mechanism.

Постановка проблеми. В умовах загострення кризової ситуації на Україні питання підвищення ефективності управління підприємствами і в тому числі управління фінансовими результатами вийшли на перший план. Як відомо, прибуток є одним із головних економічних результатів діяльності підприємства. Тому удосконалення механізму управління прибутком є основою зростання фінансово-економічних показників діяльності підприємства. Формування організаційно-економічного механізму управління прибутком на підприємстві, що ґрунтується на комплексному та системному підході, який обґрунтовує наявність його елементів, конкретному встановленні функцій цих елементів та порядку їх реалізації, розробці відповідної системи принципів, методів та організаційних заходів є запорукою успішного управління фінансовими результатами підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню удосконалення механізму управління прибутком присвячено праці багатьох економістів.

У роботі [1] відзначено, що необхідної ефективності діяльності підприємства можна досягти лише за допомогою розробки та практичного використання науково обґрунтованого організаційно-економічного механізму управління його прибутком, що відповідає сучасним ринковим умовам. Розробка чітко визначеного дієвого організаційно-економічного механізму та рекомендацій щодо його використання дозволить довести запропоновані теоретичні розробки до рівня конкретних методик, необхідних керівникам підприємств. Механізм – це внутрішній пристрій, система чого-небудь; сукупність станів і процесів, з яких складається будь-яке явище [1].

Авторами монографії [2, с. 20] відзначено, що у загальному розумінні економічний механізм – це комплекс способів і засобів реалізації економічних методів управління, що застосовуються на засадах чинного законодавства [2, с. 20].

Бланк І.А. звертає увагу на розробку організаційного механізму. Так, у роботі [3, с.31-32] він констатує, що «система організаційного забезпечення управління прибутком – це взаємопов'язана сукупність внутрішніх структурних служб та підрозділів підприємства, що забезпечують розробку та прийняття управлінських рішень за окремими питаннями формування, розподілу та використання прибутку, та таких, що відповідають за результати цих рішень. Система управління прибутком є складовою частиною загальної системи управління підприємством. Її організаційне забезпечення повинне бути інтегроване з загальною організаційною структурою управління.» У структурі механізму управління прибутком Бланк І.О. виділяє такі елементи [3]: ринковий механізм регулювання, формування й використання прибутку; державне нормативно-правове регулювання питань формування й розподілу прибутку підприємства; внутрішній механізм регулювання окремих аспектів формування, розподілу й використання прибутку підприємства; система конкретних методів і прийомів здійснення управління прибутком [3].

Однак, на даний час, питанню розробки ефективного механізму управління фінансовими результатами підприємства з погляду їх якості увага економістів практично не приділялась.

Постановка завдання. З огляду на це в роботі розглянемо підходи до удосконалення управління фінансовими результатами підприємства шляхом розробки організаційно-економічного механізму управління величиною і якістю прибутку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Загальновідомо, що організаційно-економічний механізм управління прибутком підприємства представляє собою сукупність відповідних принципів, методів, управлінських і організаційно-економічних заходів, та іншого інструментарію, спрямованого на формування прибутку визначеної величини. Він включає в себе його призначення, мету, задачі, принципи створення, часовий інтервал дії, структуру, задачі й результат діяльності кожного блоку механізму. Оптимальною є розробка організаційно-економічного механізму, що включає в себе конкретні методики та інструкції щодо його впровадження, а також забезпечення чіткої реалізації менеджментом підприємств його функцій.

Ґрунтуючись на тому положенні, що процес управління якістю прибутку представляє собою сукупність відповідних організаційно-економічних заходів, важливо визначити алгоритм управління нею.

Важливим елементом удосконалення організаційних засад управління прибутком підприємства є формування відповідної організаційної структури на підприємстві, що відповідала б меті підвищення якості прибутку.

Вкрай важливо при цьому формуванні і реорганізації організаційної структури управління якістю прибутку підприємства дотримуватись системного підходу, який враховує стан та зміни зовнішніх та внутрішніх факторів впливу на фінансові результати діяльності підприємства.

Отже, можна відзначити, що організаційна структура підприємства, що покликана задовольняти вимоги максимізації якості прибутку, повинна відповідати таким умовам, як:

- можливість оперативного реагування на вимоги ринку, здатність до впровадження інновацій;
- диверсифікація діяльності підприємства;
- орієнтація на максимізацію загальної якості (якості продукції та послуг, якості прибутку, якості діяльності всього підприємства);
- мінімізація ризиків, пов'язаних з організаційною структурою тощо.

Забезпечуючими елементами управління величиною та якістю прибутку підприємства, є аналіз рівня прибутковості у конкурентів, аналіз величини і якості прибутку підприємства, аналіз зовнішніх та внутрішніх факторів впливу на прибуток, оцінка узгодженості зі стратегією підприємства, оцінка раціональності формування системи «дохід – витрати», формування і оцінка раціональності формування системи, розробка організаційно-економічного механізму управління величиною і якістю прибутку, оцінка узгодженості з планом розвитку підприємства.

Виходячи із сучасних вимог економічного розвитку, а саме необхідності створення необхідних передумов задоволення потреб власників підприємства, нами запропоновано наступні концептуальні підходи до формування організаційно-економічного механізму управління якістю прибутку підприємства (УЯПП), який спрямований на досягнення системної мети діяльності підприємства (рис.1.)

Як видно із схематичного відображення розробленої нами концепції, її сутність полягає в наступних положеннях. Функціонування організаційно-економічного механізму управління величиною та якістю прибутку здійснюється у рамках стратегії і тактики управління прибутком підприємства з дотриманням вимог нормативно – правової бази, що регламентує формування, розподіл і використання операційного, інвестиційного і фінансового прибутку.

Рис. 1 Організаційно – економічний механізм управління якістю прибутку підприємства

Для реалізації стратегії підвищення величини і якості прибутку підприємства ми розробили організаційно-економічний механізм, який включає в себе всі основні складові управління якістю прибутку: цілеполягання, стратегію і тактику, заходи, етапи, об'єкти, предмет, принципи, методи і орган такого управління тощо.

Головна мета і завдання діяльності підприємства є базовими елементами управління прибутком підприємства тому, що вони формують засади управління підприємством і пов'язують зовнішні та внутрішні фактори діяльності підприємства.

Організаційні та економічні методи управління величиною та якістю прибутку тісно взаємопов'язані зі стратегією і тактикою управління прибутком, і здійснюються вони через орган управління, яким є найвищі управлінські підрозділи підприємства. Важливими елементами вищенаведеного механізму є предмет і об'єкти управління, принципи і методи управління, заходи і етапи управління прибутком. Для прийняття відповідних управлінських рішень у межах організаційно-економічного механізму управління величиною та якістю прибутку ми запропонували застосовувати систему показників оцінки, що характеризує не тільки величину, але і якість прибутку, здійснювати моніторинг формування, використання та розподілу прибутку підприємства, і з урахуванням отриманих результатів здійснювати оцінку і коригування управління величиною та якістю прибутку як складової частини підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Заходи щодо підвищення якості прибутку можуть бути різноплановими, мати різний рівень складності, виконуватись різними підрозділами підприємства. Можна відзначити, що більша частина заходів, що впроваджуються на підприємстві при дотриманні вимог їх спрямованості на активну інновацізацію з метою досягнення перманентної та стійкої конкурентоспроможності можна віднести до заходів, що спрямовані на підвищення якості прибутку підприємства.

Управлінські рішення щодо досягнення запланованої величини якості прибутку підприємства ґрунтуються на інформації. Відомо, що інформація – це перша ланка в будь-якій системі управління, у тому числі й управління якістю прибутку підприємства. На величину якості прибутку підприємства впливають певні ризики при прийнятті управлінських рішень. Пов'язані вони, в першу чергу, з недостатністю необхідної інформації. Тому дуже важливо приділяти даному аспекту серйозну увагу. Для цього важливо класифікувати інформацію під визначений організаційно-економічний механізм управління якістю прибутку підприємства: економічна, організаційна, техніко-економічна, соціальна, екологічна тощо. Важливою складовою організаційно-економічного механізму управління якістю прибутку підприємства є також оцінка результатів такого управління.

Запропонований нами організаційно-економічний механізм управління якістю прибутку підприємства не є догмою. Він повинен змінюватись відповідно до тих вимог, які виникають у результаті розвитку суспільного виробництва, дії закону конкуренції тощо. Це значить, що організаційно-економічний механізм управління якістю прибутку підприємства постійно повинен удосконалюватись у всіх його елементах і деталях. На сьогодні подальше удосконалення організаційно – економічного механізму управління якістю прибутку підприємства повинне бути спрямоване на пошук якісних змін у розвитку підприємства і тим забезпечити максимальну величину його кінцевих якісних результатів.

Висновки. Таким чином, запропонований нами в роботі організаційно-економічний механізм управління якістю прибутку підприємства – це система взаємопов'язаних складових, кожна з яких виконує певні функції, однак усі вони працюють у комплексі для досягнення однієї мети – досягнення відповідного рівня величини та якості прибутку. Цей механізм повинен бути органічною складовою організаційно-економічного механізму управління підприємством. Це є запорукою мінімізації витрат на організацію управління, координації дій системи управління прибутком з усіма системами менеджменту підприємства, підвищення взаємодії персоналу з метою виконання стратегічних планів підприємства. Розробка механізму управління фінансовими результатами з акцентами на їх якості дозволить вирішити такі важливі завдання, як зростання величини та якості прибутку, зростання результативності діяльності підприємства та забезпечення стабільної перспективної його конкурентоспроможності.

Література

1. Современная экономика. Общедоступный учебный курс / [под ред. М.Ю. Мамедова]. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1998. – 672 с.
2. Щелкунов В. І. Економічний механізм регулювання діяльності та розвитку виробничого потенціалу підприємств України / Щелкунов В. І., Різниченко О. В., Паламарчук В. А. – К.: Наукова думка, 2003. – 188 с.
3. Бланк И. А. Управление прибылью / И. А. Бланк. – [2-е изд., расш. и доп.]. – К.: Ника-Центр, Эльга, 2002. – 752 с.
4. Турило А. М. Економічна оцінка інновацізації залізорудного виробництва: монографія / Турило А. М., Зінченко О. А., Нусінов В.Я. – Кривий Ріг: Видавничий дім, 2006. – 200 с.
5. Василенко В. О. Інноваційний менеджмент: навч. посібник / В. О. Василенко, В. Г. Шматько. – К.: ЦУЛ, Фенікс, 2003. – 440 с.
6. Економіка підприємства: підручник / [за заг. ред. С. Ф. Покропівного. – вид. 2-ге, перероб. та доп.]. – К.: КНЕУ, 2001. – 528 с.